

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2072

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
ผู้เรียบเรียง นายชงคชาวุธ สุวรรณมณี วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ มีนาคม 2561

การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นมาตรการหนึ่งในการตรวจสอบป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 ได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรก ให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกตามที่กฎหมายบัญญัติ ต่อมาจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2539 ขึ้น โดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทั้งหมดของตนเท่านั้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการขยายขอบเขตการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไปยังผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพิ่มขึ้นประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น และผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยบุคคลดังกล่าวต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง และเพื่อให้มาตรการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงได้บัญญัติขยายขอบเขตของการยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยให้รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และได้ใช้มาตรการนี้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 กรณีเข้ารับตำแหน่ง ต้องยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ 2 กรณีพ้นจากตำแหน่ง ต้องยื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่ 3 กรณีพ้นจากตำแหน่งครบ 1 ปี โดยต้องยื่นบัญชีภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี

ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้ยื่นคำร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตาย ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแทน ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ตาย

วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน สามารถยื่นได้ 3 ช่องทาง ดังนี้ (1) ยื่นด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นแทน ณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานใหญ่ หรือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดทุกจังหวัด (2) ยื่นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับและผู้ยื่นให้ชัดเจน และ (3) ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ถือว่าเป็นหน้าที่เฉพาะตัวของผู้มีหน้าที่ หากจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี และได้รับโทษทางอาญาอีกด้วย (จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) ในการยื่นให้ใช้แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกาศกำหนดเท่านั้น ซึ่งต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศและทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย ถ้าวันสุดท้ายของการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตรงกับวันหยุดราชการให้ถือวันหยุดราชการนั้นเป็นวันสุดท้ายและไม่สามารถขยายระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้

ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีความตระหนักและมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นมะเร็งร้ายของสังคมไทยให้ทุเลาเบาบางหรือหมดสิ้นไปในที่สุด และเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ 69 เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ “ให้ทุกภาคส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐโดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้” ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราชโองการที่พระราชทานแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ว่าราชการจังหวัดระบบบูรณาการ (ผู้ว่าฯ ซีอีโอ) เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546 ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พุดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าขอให้มีอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริต และมีความตั้งใจมุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอให้ต่ออายุได้ถึง 100 ปี ส่วนคนไหนที่มีอายุมากแล้ว ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะนำประเทศไทย รอดพ้นอันตราย...”

“...ภายใน 10 ปี เมืองไทยน่าจะเจริญ ข้อสำคัญ คือ ต้องหยุดการทุจริตให้สำเร็จและไม่ทุจริตเสียเอง...”

บรรณานุกรม

- ฐานันท์ วรรณโกวิท. (2560). การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช..
สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://www.supremecourt.or.th/file/elc/ppng.pdf>
- “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเปิดเผยบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2560” (18 พฤษภาคม
2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 54 ก, น. 10.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” (11 ตุลาคม 2540). *ราชกิจจานุเบกษา*,
เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก, น. 1.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550” (24 สิงหาคม 2550). *ราชกิจจานุเบกษา*,
เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, น. 1.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*,
เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 1.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (ม.ป.ป.) คู่มือจริยธรรมของผู้ว่าราชการจังหวัด. สืบค้น 26 มีนาคม 2561
จาก www.stabundamrong.go.th/web/Best%20Practice/best5.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2548). *ข้อควรรู้เกี่ยวกับการยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สิน*, กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด
_____ (2559). *ความพอเพียง นำพาสังคมไทยลดการทุจริต*. สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2561
จาก <http://www.isranews.org/>
- อภิวัฒน์ สุดสาว. (2552). การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
และเจ้าหน้าที่ของรัฐ. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://www.senate.go.th/>